

L. florus
Dialogus luciani cum recommendacione
heremi francisci petrarche
Dialogus luciani q inscribitur charon
Judicium iouis de monteforti et
Historia occisorum in Culm
Oracio marci tullii ciceronis
pro marco marcello ad p. c.
Oracio invectiva contra catelinam
Basilius magnus
Explicit magni Turci
Latinum ydeoma pro religiosis
Elegancie latinitatis nigri p.
una cum modo epistolandi
Explicit nigri maunus

L. Annei flori Epithoma hoc emendatum:
fridianus pighinutius lucensis Et Joa. Wit-
tigis ere imprimendum curaverunt. Quod
arte sua Conradus gallicus in oppido lip
tzensi perficit xii. Calend. Junii Anno
salutis M°. CCCC° lxxxseptimo 1487

[redacted]

A. 1523

Audi. Ju. U. …
Univer
Cracov:

Iusteins libelli est possessor nicolaus Lumpborsky et est emptus pro novem gr grossos.

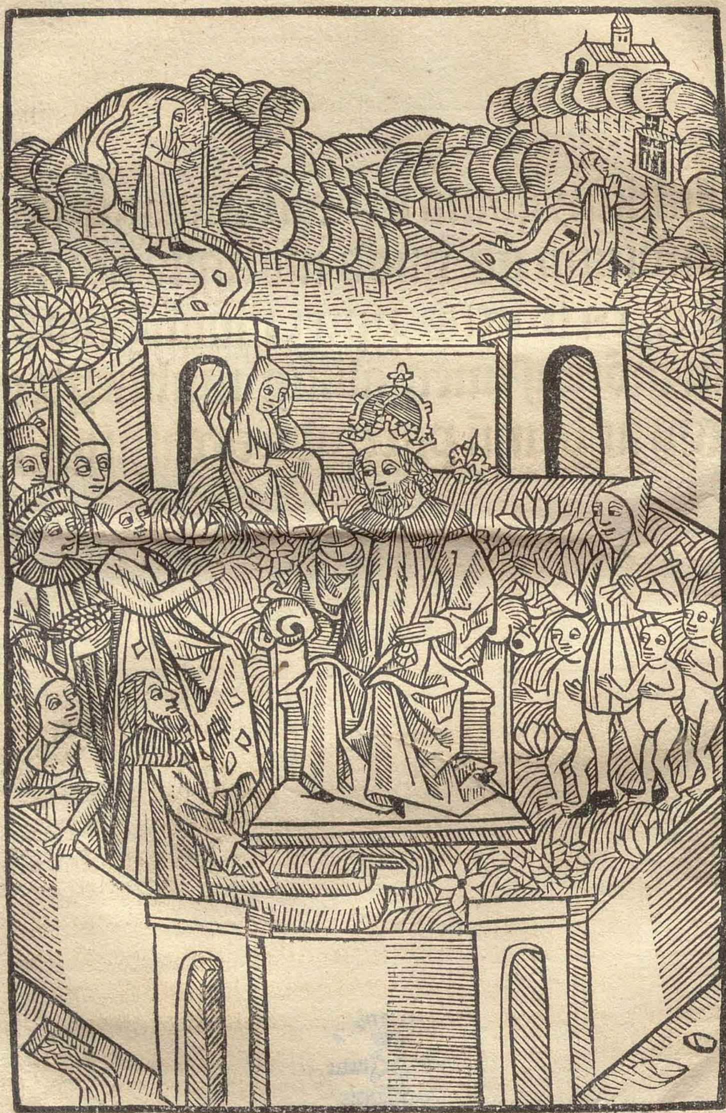
Apud magistrum Bronnyrsky

Jhus Maria Anna

6

Judiciuz Jouis in valle amenitatis habitum ad quod mortalis homo a terra tractus ꝓpter mõtifodinas in mõte Niueo aliisqꝫ multis ꝑfec tas ac demū parricidiū accusatus .

Paulus Niauis artium Magister Venerādo viro Steffano Huldē plebano in zwickaw dn̄o suo imp mis colendo Salutem plurimā d.

Retulit ad me familiaris meus Rupertus horennaw de gossē grun cum ab vniuersitate in patriam reuertisset / mirandū fu isse exortum rumorem / de heremita / qui clausaz habitat in ne more / cui a bohemia nomē datum / in ea pte / que iuxta opi- dum lichtenstat preruptos continet montes: ⁊ incredibilē pe- ne vastitatem / vbi sacellum est Sancti alberti. ad quod deuo tionis causa vt quondam: sic quoqꝫ et nunc migrare homines consueti sunt. qui heremita solitariam illic ducens vitā ea de buisset vidisse / que in hoc libello litteris mandauimus. fue- runt autez vulgariter scrip ta et dicto Ruperto data vt in lati- num transferret. adolescens vero tametsi promotus in artibꝰ baccalarius perficere non potuit. quia de materia est rara et ꝑ pe inaudita. rudis autem popellus eum qui gradum sumpse- rit cuncta scire existimat. at ne forsan apud vulgum confunde retur me visitauit ⁊ quibus potuit verbis rogauit vt ꝓpter eā quā in eum haberē dilectionem et veterem inter nos amiciciaz vulgarem / seu visionem: seu fictum latinū rederez / vt quod pollicitus esset in patria posset aliquādo prestare. et qꝫ qm̄ diu reluctatussuz / asserens onus impar viribus meis / postremo tamen victus / in latinuz conuerti motus ex eo / quia in iudi- ciali genere confecte orationes plurimum prosunt litterarū stu diosis / quarum ipsius mercurij in hominem vnam / grauiter eum accusantē qꝫ terraz parentem suam molestijs afficeret: al- teram hominis reperies / in qua non modo validas ponit ex- cusandi rationes: sed ostendit se quoqꝫ odio: et inuidia accusa tum pocius qm̄ vel ratione aliqua iusta: vel causa honesta. de- inde vero altercationes Bachi plutonis: atqꝫ aliorum in foren

sem strepitum hominem trahencium putabam delectationez legētibus prestare / quia de nostris sunt rebus: ac de illis que in montibus tractantur in quibus metalluz vel auri queritur vel argenti. et maxime de eo monte in quo dignitas tua plurimū versatur. q̄ si ex ea re / que propter antiquitatem obscura est z paucis nota / iocunditatis suscipimus aliquid: quod sepenumero languorem: aut in grauibus negocijs ab animo fatigato tedium pellit: nos reficit recreatqꝫ et solacium prebet Cur illud quod in nostris regionibus est: inqꝫ illis locis in quibus vitam agimus / litteris mandatum / non sit amenitatez allaturum non video. idcirco Cum dominationi tue / mons Niueus: ac alij montes / circūcirca iacentes cogniti sunt / in quib⁹ metalli fodine complures fabricate / facile iudicare potens / an fructus quippiam hec res litterarū studiosis afferat. et an purum sit fictum: aut aliquomō hūc qui hec poetico more in lucem produxerit assentiendum Neqꝫ putabaz alium acrioris ingenij ad hāc rem iudicem q̄m̄ te virum in montibus sagacissimum atqꝫ optimum q̄mobrem humanitatem tuam oro benigne assumas. siquaz inde posses capere animi delectationē gauderem equidem. sin min⁹ meum tamen in te studium et quanti te semper et fecerim atqꝫ facio perspicies. vale feliciter.)

Mirabilis viſio Heremite eius qui clauſam habitat in nemore iuxta Lichtenſtat vbi ſacellū eſt ſancti Alberti qui dum errans iudiciū vidit Jouis ad quod homo tractus parricidij erat accuſatus

Emus ingens liquide ſe verſus lichtenſtat ingerēs
montes colles: valleſqꝫ declives in ſe retinet. fontes
et riuulorum ortus fluminūqꝫ ſcaturigines permul
tos continet. ac illud imprimis generat viſentibus
ammiracionem vt mons vnus: atqꝫ idem duorum fluminuꝫ
deriuationem preſtans / in diſtinctas ſegregat regiones. id in
eo cernimus loco / quem vulgus cotenheid appellat. ad dexte
ram videres moldam! que magnam irrigat miſne partem. ad
ſiniſtram quoqꝫ haud procul zwotau in bohemiaꝫ fluens! no-
men amittit! Dum in egram peruenerit. ac ne in vno quideꝫ
conſpiceres mōte: verumetiā in pluribus! his preſertim / qui
medij forſitan nemoris eminentiam attingunt Nemus ſiqui-
dem ample latitudinis: longitudinis maioris. totaꝫ ferme cir
cumdans bohemiam! qm̄obrem ſilua bohemicalis vocata Ec
cleſia in eo conſtructa que ſancti alberti gaudet patrocinio. et
ſi lignea: ac vetuſtate indiſpoſita: prope conſumpta / tamen
ex antiqua conſuetudine perſepe viſitatꝰ Jllic heremita habi-
tans clauſam. homo deuotus graui ſenio confectus! litteris
et poetico gÿnnaſio imbutus annos qm̄plurimos ibidem con-
triuit Eſt ligneus crucifixus in domuncula: aut tugurio ſex
ſeptēue ſtadijs diſtans! in quem locum ſeſe motus deuotione
ſepiſſime recepit. factiſqꝫ orationibus aliquāto morari: poſtea
vero abire Ex hac igitꝰ (quam introduxit) conſuetudine dum

die proxima post apostolorum festiuitatem philiphi et iacobi
anno forte a salutifera verbi cōceptione M. cccclxxv. ad iam
dictam domunculam ascendisset. expleta oratione requiesce-
re statuit. quia sudore madefactus: debilitatusqꝫ solis radijs/
profuturum censens/ quiete iam vires recuperare Erat nāqꝫ
occidentem versus planicies spaciosa/ quasi campus gramine
us vbi varia florum genera redolebant Et lilium conualium
inter ceteros habuit flores principatū! qui speciosissimus ⁊ ho
nor siluestris appellatur. ad orientem vero vallis amenissima:
et q̄mq̄m siluosa tamen decorata virencium varietate. et florē-
tis mirice: atqꝫ florum decus pallentes viole maturius nasce-
bantur Neqꝫ vero minus iam arborum pullulanciuꝫ multitu-
do attulit amenitatis. diua quercus opacū reddens fessis fuit
et grata: et accepta. cū foliorū latitudine solem represserit: tuꝫ
singulari quadam virtute quiescentibus/ ac cetere sunt arbo-
res multo tucior. quid plura ioui quondam dedicata dicta est
glandibus mortalium sustinuit vitam. quanta vero abietum
copia/ ne vnius quidem pocius reuera generis vtriusqꝫ/ illis
constat qui locum hunc frequentāt: aut saltem hec viderūt ali
quando frondosa nemora. quid platanus: quid vagus: quid
tenera vibicum cohors/ delectacionis affert oculis pretereo.
nec abest sambucus: nec corilus nec rubi deniqꝫ generis eiusdeꝫ
concentus intonuit auicularum. philomena/ que vt vulgus
fert cantu pulluꝫ suscitans/ neqꝫ diurno pepercit: neqꝫ spacio
nocturno! quin clangoreꝫ subtilians aera voce/ atqꝫ adeo dul
cissona replet. adest quoqꝫ vicedula/ in gramine nidificās so-
lum raro relinquit. canunt in arboruꝫ ramis parices canapei
segeces cardueles vnū estiuumqꝫ tempus exornātes nec turtur
deest! suā susurro: nec palumbes que in vlmis gemit: auribus
qꝫ prestat dulcedinem Illic consedit frater in gramine reclina-
toqꝫ ad cespites corpore dormitare cepit Cum vero experrectus
sensit aeris lenitatem! que maijs diebus q̄m per tocius anni de
cursum multo delectabilior est Satis iam diu vt functus esset
amenitate surrexit in ꝓpria meare conat⁹. post vbi ambulauit

viam (credo equidem ex fatorum dispositione) deuiando er=
rans/ lucum plusqm̄ densum intrauit: et omnem quam occu
pauit viam amisit. nec sui ipsius. nec cuiusqm̄ habuit vestigi
um Sicqꝫ pterritus ex magna impaciẽtia voce qua potuit al
ta ad superos clamauit O summe deus natureqꝫ conditor qui
ex hoc deserto mihi penitus incognito venire queo. Ceterum
montem vidit immense (vti fertur) altitudinis quem ascen=
dere: et vndiqꝫ circũspicere/ locum ne quẽpiam an arbores aut
rupes quarum ipsum caperet noticia intueri possit Tandem
speculatus sacellum beati petri in Cotenheid quod picifactor
tugurium opinatus est: vel a cinifactoribus in quo dormirent
constructum/ ad quod festinare decreuit. descendit propterea
de monte ad alium quoqꝫ ascendit. et prope argenti ripam (sic
enim ab argento in ea comperto nũccupatur) cum oculos con
iecerit in vallem vidit collem rotundum viridem: atqꝫ circum
datum rupibus magnis. cum vero propius accederet: cumqꝫ
diligentius intueretur vidit sedem regiam in summitate auro
argento lapillis preciosis ornatam. et in ea regem etate matu=
rum. cuius vultus grauis et honestus. barba heroica: crines
cerulei ex tota eius facie sapientia resplenduit Corona in capi=
te aurea gemmata cuius margarite multiuarie pollite in qua
iuxta frontem iuuans pater scriptum fuerat Ipsius vestes pur
puree in dextra ceptrũ: tenuitqꝫ in sinistra veluti stellam sic pre
luce pomũ emicuit Scabellum sub pedibus factum ex cedrinis
lignis/ que habita quondam nobilissima. ad dexteram flores
et abunde quidem balsami virebant/ quibus nullum germen
vernali aura: ne dicaz estiuali spacio nobilius habeturatqꝫ vt
breuius referam tocius vniuersi nobilissimũ germen. parum=
per remocius lilia candida flore campi interposito odorez pre=
stabant suauissimuz prope vero sinistram rose punice: rose de
iericho: rose etiam his venustiores germinabant. ortulus iste
circũdacionem muri marmorei habebat trium cubitoruz altaz
lineisqꝫ incisam eburneis: ac mirabili confectaz artificio quip
pe ad alterius rei ceu margo erat/ aut discretionem prestans

aut ornatum regie maiestati. Menia appensis tapetis splendebant. regisque ministri: et famule adeo elegantes: adeo venuste vt non modo humanis faciebus: sed etiam angelicis aspectibus celebriores fuerunt quia non tam voluptuosam mahumete sequaces expectant paradisum quam locus hic videtur porte sunt quatuor omnibus patentes In prima aureis litteris scriptum iusticia. magnanimitas in secunda In alia vero virtus quarta iouis porta vocata. heremita quoque admodum mirabatur cupide ingressus / vt quid rei aut esset ornatus conspicere posset Sedit silens apud iouis portam / in herbis longis / quasi latitans magis: magisque regem intuens huiusce desiderans rei exitum cupidissime. postea ex familiaribus quidam o iupiter inquit / qui hominum deorumque res eternis regis imperijs et fulmine territas exaudi queso ad te clamancium voces: exaudi gemitum postulancium a te iusticiam. alioquin nomen amiseris equi iudicis. at iupiter voca inquit eos / qui se iniuria affectos arbitrantur. vt qualis cuiusque sit innocentissimi querimonia animaduertemus Tum ille alta clamauit voce / accedat turba foris murmurans ad equioris iudicis intuitum. hic profecto sine cuiusquam iniuria sentencia feretur. his dictis mulier nomine terra honesta liberalis: pallide faciei. veste viridi amicta gressum maturius attingens. cuius oculi instar fontis scaturientis fluxere caput lesum. vestitum distractum ventrem denique vidisses multimode perforatum hanc sequuntur Bachus Ceres Nais minerua pluto cum charone fauni. ac deorum magna multitudo deinde mortalis homo ingrediens / qui penates chaternatim ceu suos introduxit consiliarios Nunc aduertendum quoniam Mercurius quasi terre gerens aduocati: oratorisque officium aduersus hominem hanc fecit orationem.

Oratio inuectiua Mercurii in hominem terre gracia apud Iouem facta.

Magnos dolores O iupiter: magnam iniuriam intollerandam: ac pene incredibilem iniquitatem ad te

refero Tu vero dum attencius animaduertes / non modo ter=
ram lesam cruentam perforatam: vulneratamqꝫ offendas. ve=
rumetiā tua precepta ludrio habita. multos deos cōtemptos
cultum fere omnium numiū abiectum. tantam ꝑcipies morta
lium temeritatem! vt non tua tantum immensa sapiētia ab
ea nunc abhorreat sed mediocris q̄ꝫ ingeniȷ̄ quicūqꝫ sit nauseaꝫ
concipiat neminem autem spreta hec turba ab hominibus op
pressa ac demum ab omni eo quo ipsam honoratam esse voluis
ti pulsam in merore inuocat nisi sanctissimum tuum: ac opti
mum presidium ad te confugit tuam requirit protectionē. vi
des lachrimantem mortalium nutricem! que sua liberalitate
semper suppeditat ea que ad vsum hominum: viteqꝫ sustenta=
cionem requiruntur Bachi nihilominus cernis mesticiam: ꝑ
turbatam cererem flentemqꝫ Naidem obducta fronte pallada
plutonem iam caronemqꝫ et faunos plurimuꝫ cōmotos de me
autem vt modestiam non relinq̄m̄ illud sane perspicis me scili=
cet quasi meo priuatum esse munere quid autē turpius? quid
flagiciosius! quid magis abhominabile q̄ꝫ deos spernere q̄ꝫ cul
tum homines queqꝫ diuinū nihilifacere suisqꝫ semꝑ adherere sce
re temeritatibus Jd clarius ꝑcipies dūmodo expositurus veni
am / que friuole mortales in extremū vsqꝫ diem conantur Ter
ra etenim ānuos ferens fructus! equibus alit atqꝫ sustētat que
qꝫ animancia et que omnia certe in vnum referunt͂ ⁊ hominis
causa solius procreant͂ nec ea cōtentus bonitate / matris apit
viscera: perforat ventrem eius ledit tandem: atqꝫ offendit sin=
gula intestina. totū lacerat corpus. omnes deniqꝫ vires: et cor
poris: et membrorum debilitat. sed vt mortales planius iaꝫ in
telligāt / equidē ipsi in sicilia in portagalia: in arabia in atha
si alpibus adiuncta: in bohemia: et nunc quod vehemēter ex
timescendum est in finibus terre mißnensium metalli fodinas
inceptarunt in eo quidem monte quem Niueum appellant
innumeras iam videres foueas non modo vbi forte vtilitatis
quippiam inueniunt: sed etiam vbi nullum ipsi cuiuspiaꝫ me
talli vestigium cernunt. equidem sunt argenti cupiditate vsqꝫ

adeo in flammati vt omnia solent subire atqꝫ adeo grauissima
pericula fodiunt laborant lucubrationibus insistunt. neqꝫ in
die quiescunt: neqꝫ in nocte. almũ fugiunt celi lumen atruz sub
euntes terre squalorem. primũ fodere solent quam foueam ab
inuentione nũccupant que cum tante sit ꝓfunditatis vt aqua
scaturiente impediti descendere nequeunt stollones in decliuis
perficiunt specus etiam complures vnum aerculum vocitãt ab
aere quem ingredi supsticiosa quadam arte compellunt. ac itẽ
directibolum a dirigendo dictum que foramina in soli corpus
fossa tegunt tugurijs quibusdã que cauen dicunt. reor ꝓfecto
montis instar caucasi vbi prometheus ad saxum religatus per
tempora penas dat sempiterna. Idqꝫ dum machinanť nõ con
tenti in monte vno: verũetiam quosqꝫ finitimas transfodiũt
atqꝫ illos etiã in quibus non modo hactenus nihil inuenerunt
sed nec imposteruz sunt inuenturi Itaqꝫ in monte moliunť lu
porum molandino: et in eo cui a vitro nomẽ inditum expaues
cunt omnia circũiacencia loca. opidũ ipsum quod nouitatis
nomen vsurpat tremet propter ingentẽ quem prese fert timo-
rem Nempe iam plurimuz veretur/ne forsitan cum mortales
satis debachati in monte niueo/in predictum opidum cõuer-
tant furorem suum. veretur inqm̃ ne grauius aliquid qm̃ dici
possit/in ipsum transferatur. quid vero turba hec deorum di
uitatis ꝑticeps paciať ac tua pietate imortalis effari ꝑtereo. ve
rumquisqꝫ pro vi sua/suo quoqꝫ loco vel iniuriam sibi illataz
conqueretur vel passum explicabit dolorem. tantũ ea ꝓsequar
que terre parẽti mortalium! prope dixerim sustentatrici homi
nes inferunt Cernis enim O iupiter terram/ que tuo iussu es
se debet et solida: et tante firmitatis immobilis semꝑ maneat
semꝑqꝫ suum locum retineat. sed quo pacto id vnum dici que
at aut immotum. aut solidum/quod varie ꝑforatur transfo-
ditur laceratur! vt nulla eius pars ne minima quidez illesa ma
neat. illa vero iniuria quãta sit tum cognoscat regia maiestas
tua: cum a vertice capitis: ad plantaz vsqꝫ pedis intuebere cõ-
fossam ac demum sanguine conspersam adeo vt fere totum cor

pℏs cruore tectum est: atqꝫ fedatum Nullum in se habet deco=
rem: nullam speciem: vetus eius ymago mutata est. et ad ni=
hilum pene redacta. flet in conspectu tuo: emittit lacrimas te
inuocat regum iustissime: atqꝫ optime ad te confugit. precat
opem. postulat auxilium. petit iusta. preponit se percussaz ab
homine nulla lacessito iniuria Nunc inspice siquaz agis o par
ricida pre te: ac ducis pietatem: aut sequez habes in eam amo
rem que a pueris te non solum nutrit: et in vita conseruat sed
et post mortem in idem ingremiū regredi admittit vnde egres
sus es / quid paciatur quāta sit et dolore confecta: durissimis
acerbissimisqꝫ vulneribꝰ tacta Nū et tu lacrimas ꝓfundis nū
meres: nū cordoliū pateris: sed nulla te mouēt vulnera nulle
passiones ad humitatē incitāt. nl'la in te ꝑcipit in genitricē di
lectio Contuere rimas illas ꝑ te factas vide sanguinē iam e cor
pore parentis exeuntem. certe palidam alumne faciem Tu si
omnino es obstinatus nec vlla res ad mansuetudinē possit pro
vocare id saltem miciorem te reddere debebit / quod multis iaz
terra contumelijs lacessita / eosdem fructus quos antea: vite=
qꝫ necessaria porrigit: atqꝫ ministrat an ignoras obsecro quan=
tū flagiciū sit cum his qui ergo nos beniuerti sunt / tū vero pa
rentibus nocere / quos etiam ignauissimus quisqꝫ et colere de=
bet et obseruare Tu contra matrem ledis et quod turpissimuz
est interiora eius dirūpere conaris animaduerte O iupiter que
humanis legibus sunt constituta. eum qui parentē interemit
non modo dannari / aut in metallo aut bestijs obici. sed cu=
leo ligari cum cane: ac vipera simeaqꝫ ⁊ demum in stagnū pro
ici vt sic immatura nece extinctus: inter feralas consumptꝰ an
gustias a nephandissimo ceteros peccato deterreat. si vero id
ad mentez reducis / quod obliuisci non poteris humano gene
ri precepisse / post deorum cultum super alia parentes venera
ri. propterea ꝙ ab ipsis educantur ac in singulis prouident /
que ad vsum eius necessitatemqꝫ vite ꝑtinent. nimirum cog=
nosces hominem modo humana diuinaqꝫ iura violasse et sibi
violandi morem compasse / futurum existimet nullū esse / aut

peccatum: aut in maximis criminibus delictuꝫ. ceterũ. quid
prosit mortalibus etiamsi concupita nanciscuntur non video
querunt metalla diuiciarum cupiditate rapti ea forte maxima
ratione! thesauros colligant! quos dum possident anxiaꝫ du=
cunt vitam. insidias parant ceruicibus suis. pericula subeunt
nullum tempus ipsis securũ: nullum quietũ. nocturnos perti
mescũt fures: tirannos ad seuiciem concitant ac etiam in mul
tis repertum vt subfossum es: atqꝫ abditum in terra tutũ non
autumarunt. itaqꝫ propter id vnum quod quasi veneno imbu
tũ saluberrima queqꝫ non modo negligunt: ß spernunt insuꝑ
atqꝫ cõtemnunt. et siquam inde suscipiunt vtilitatem ea sola
est/pompam vt ipsi suam exerceant. que pocius ad detrimẽ=
tum vite pergit q̃m ad aliquam comoditateꝫ quid queris o ho
mo in re graui aut cuiusmodi fructum in eo quod superuacuũ
est/neqꝫ vel corpori conducens neqꝫ anime Namqꝫ ad fortunã
spectat que in his imperiuꝫ habet cui vult elargitur: auffertqꝫ
ab eo quem forte nullo ꝓsequitur fauore Non est cur ea moliris
Non est cur tantopere ac demum illiusmodi conatu insanias
cupiditas hec noxia est ducitqꝫ adinteritum. et effeminat con
stantissimũ quemqꝫ animum mollem facit atqꝫ infirmũ Neqꝫ
ad id genitus/diuicias colligas! que vt a sũmo tuo: maxioqꝫ
deo audisti veluti sẽtes tribuliqꝫ spernẽdi sunt. id etiã tibi anti
quitas ꝓbat/quãdoquidẽ ille qui appollinis oraculo sapien=
tissimus iudicatus ingens auri pondus ac massam in mare cõ
iecit vt expedicius se philosophie traderet. quid saluatoris tui
discipuli victum habentes atqꝫ vestitum contenti erant. nul=
lum ab his exemplum in lucem ꝓductum/quo possis aut di=
uicijs studere: aut colligendis thesauris insudare q̃ si operam
dares tanto labore virtutibus insistere fabricios decios scipio=
nesqꝫ sequi/quis te esset aut felicior: aut qui ex mortaliũ con=
dicione ad diuinitatem proximius accederet. que cum ita sint
O iupiter tuo sapientissimo iudicio penses: et prohibes quã
cunqꝫ iniuriam. moueat te meror parentis hominũ: moueãt
te lacrime: vulnera cruor effusus ꝓhibe postremo petulantiã

hanc qua ius diuinum atqꝫ humanum leditur spernit: ac tandem pro nihilo reputatur. suscipe tutelam eius / cuius ab inicio tutor eras et munus ipse patroni gessisti suscipe defensionē eius que supra q̄ꝫ credi possit multis iniuriis affecta cruore cōspersa est: atqꝫ ludibrio habita. inhibe inanes labores. vt tua iusticia protecti imperium tuum fateamur indesinentiꝫ spacio dierum ac illud cum abs tua immensa sapientia incredibiliqꝫ bonitatis magnitudine consecuti / deum summum iustissimumqꝫ omium cognoscamus) his habitis ⁊ acriter peroratis tum sumpto a penatibus consilio sese homo in huncmodū defensabat.)

Hominis oracō in qua ab his que sibi ascribuntur se excusat

Expauesco in conspectu tuo iam O iupiter. heret ligua faucib⁹ omisqꝫ a me nūc amota ē defendēdi racio Cum circumspicio atqꝫ animaduerto turbam hanc deorum immortalium in terre protectionē aduolasse. ac mercurium cuius munus eloquentia prope persuasisse maiestatem tuam ne fidem adhibeas si innocentiam meā que et candida est et pura ostendero. equidē cum mortalis sim qua fiducia superis resistā quam aggrediar viam / vt apud te iudicem equissimum maximūqꝫ non ea que āmiraciones quādam ducunt proferrem! quibus argumētis splendidam magis q̄m veram redderem orationem sed vt pocius cognosceres culpa illa me carere qua tam grauiter accusatus sum: et ceu parricida in iudicio tuo denunciatus Neqꝫ vlla spes foret / qua me tutum sperarem / si plus apud te ficta atqꝫ excogitata valeret persuasio / q̄m vera racio innocentiam prese ferens / et ab omni fraude semota. verumtamē cum illud pateat et in manibus sit omniuꝫ te esse veritatis amatorem! auctoremqꝫ iusticie: ac fontem illum / a quo iusticia quevis effluxerat / non desperādum mihi putabam / si eam assumerem defensionē qua nihil clarius: nihil verius: nihil apud deos hominesqꝫ manifestius

Ceterum breuitatem vt obseruem in terre regionibus perspicu-
um est / nullā sibi sufficere. vna frumētis habundat alia vino
hec piscium generat multitudinem estqꝫ illa siluosa eminentis-
simos montes vallesqꝫ continens / declines. preterea abs te iu-
piter optime omnia sic ordinata vt vna sit alijs presidio in fru-
ctibus forte ad vsum ꝑtinentibus humanum. rursus alie huic
sunt in his que ipsam deficiunt adiumento. nec vllum est me-
dium quo ea maxime mutuaremus / comodius q̄m nobilissi-
mum metallum in pecuniam monetatum Terra autē que pa-
rentis nomen hoīs vsurpat / et matris amorem in ipsū pre-
dicat abdit: atqꝫ occultat in intima sua / vt nouerce officium
pocius q̄m genitricis habere videat̄ Nec iupiter ipe nec quisq̄
deorum dubitat / quin es quodlibet in hominum vtilitatem
nascatur quamobrem necesse est iupiter id exquirere summaqꝫ
diligentia inuestigare / ꝙ tua nobis clementia elargitū / a ter-
ra inuida occultatum Nunc vero quid nos mortales in hūc la-
borem impellit: et quibus modis id facere liceat paucis absol-
uam ac ne illud quidam obmittam q̄m iustissimum sit propo-
situm nostrum comodissimūqꝫ quo inducimur ad diuinū hu-
manumqꝫ cultum: ostendamqꝫ non modo / vel diuinis non es-
se prohibitum legibus: sed tuum preceptum insistere atqꝫ inhe-
rere. an comodius sit quippiam obsecro q̄m quo alter alteri est
et presidio: et comoditati. quot prouincie sunt: quot territo-
ria / in quibus nulla vel siligo crescit vel triticum: aut alia fru-
menta que immortaliū sustētationes a dis immortalibus da-
ta sunt. ponerem in exemplū terras aliquas: et prouintias nisi
hec latissime iam vbiqꝫ terrarum paterent. et cum nulla ꝑs or-
bis debeat esse inculta / nun id recipiendū est / quod in como-
dū nostrū verti possit / ne inopia coacti eā ipsā reliqueremus
orbisqꝫ ille: ac globus quē colere: ⁊ tueri tuo mādato debemus
desertus maneret: ad hec nati sumus Num in eo aliquod cen-
setur flagiciū quo iter ipsū viāqꝫ excogitauim⁹ vt oportune: at-
qꝫ vt precepisti exequamur sed audi p̄cor O iupiter edes tuas ⁊
alia templa varijs modis exornari quo studio fieri potest. qua
opera quibus deniqꝫ solercijs dum ea penitus que in terre ve-

nis vel profundissimis nascũtur aspernaremur. atqꝫ illud nos
vehementius animare solet / qd̄ pauloante a mercurio in me=
dium iam lucēqꝫ productū. queque esse hominis: atqꝫ adeo so
lius causa procreata. sic que in mari: que in celo: que in terris
orta mortalibus suppeditant: augeantqꝫ et vsum nostrū: et vi
te sustentacionez. Neqꝫ inanem philosophorū autumauimus
rationem qua nihil esse frustra genituz confirmāt que cum ita
sint finem aliquē metalla sibi: atqꝫ omnia asciscunt. quē inge=
niosissimus quisqꝫ hominis profectū exclamat. ac etiā quo pa
cto sacris illis vteremur que nisi in vasculis vł aureis reseruari
vł argenteis / nephas putat̄. licet ne abuti sacra institucione?
licet ne contāminari sanctuariuz aliquod aut defedari luteo re
seruaculo dum in quoddaz includeretur. e quibus facillime ꝑ
cipitur aurum esse: quodcūqꝫ etiam metalluz aliud ingenti cu
ra exquirendū. sed in hoc loco nunc operepreciū est ea argumē
ta refutari / que quasi arbitrantur sacrilegium: et pene intolle
rabile / esse metallifodinis incūbere. quod vt auditū pōpe fit
solius: aut cupiditatis causa porro nō sine beniuolēcia succur
rit concessū id esse mortalium generi / quo alter et subuenire al
teri: et ꝓdesse possit Nec illud vel cupiditas est: vel pompa no
minanda nisi vt mercurius forte ꝑsuasionibus modo terre in=
ductus / quicquid vltra quotidianaz requireret̄ necessitatē pō
pam esse Etenim pauperibus subuenire pium est: atqꝫ sanctū
templa munire: statuasqꝫ adornare deorum: firmare rempub=
licam pro sua virili porcōne quisqꝫ debet eminētissime rationis
potest ne quis ea / nisi copia quadam ꝑficere rerumqꝫ familia=
rum affluentia Non enim matrem offendimus: non eam vul
neramus: nullū ledimus deū / sed officium nostrum expleui=
mus. querimus id quod ad salutē nobis a superis datū / a ter=
ra vero tanqm̄ a nouerca subtractum reseruatūqꝫ in visceribus
suis. si pre te fers o terria officium ipsum parentis: siquem in
me maternam dilectionē Cur tam seua es atqꝫ iniqua / vt ni=
si multis laboribus id vnuz a dis immortalibus nobis largituz
extorquere abs te nō possumus Neqꝫ obicias oro leges aliquas

aut diuinas: aut humanas / que nos hortantur vt insistam⁹
equidem de montibus illis in quibus erifodine fuerīt maiores
nostri fide digni leges sanxerūt. quid iuris precipua fouea / cui
ab inuentione nomen inditum habeat. quid aerculum: quid
relique. tandem vero quid stollones vna cum fluicijs suis Cur
obsecro hec iniqua putas que sanctissimis legibus firmata: at
qꝫ munita sunt Cur nos parricidij accusas qui te et diligimus
et āmiramur. quem reris tam ignauū: tam pedestrem: taz ab-
iecte et rationis: et ingenij / qui non intelligat hec fere abs te /
et ficta ⁊ longe ab omni vero aliena Tu iupiter qui in oīb⁹ p̄ te
causis fers iusticiā. plane ꝑspicis siquid fraudis in aliqua vn
q̄ꝫ re subnectatꝛ. oro atqꝫ obsecro / quē laborez tuo mādato no
bis datum: et cui nos insistere necessitate pulsi / dignū putes
is is preterea fiat / vt defectus territorij: regioniscꝫ vni⁹ ꝑ aliā
suppleatur. ac tu / eundem merito et factum et adhuc fiendū
sententia cōprobes ⁊ terre minus iuste modo conqueste silenci
um adicias. vt cum te quauis in re iustum / in hac prudentez
intelligat) posteaq̄m̄ et hominis fuit: et mercurij audita ora=
cio / precepto iouis ꝓclamatum / breuitatez quēqꝫ obseruare!
ne in sermonis forsan ꝓlixitate / nimiū temporis consumeretꝛ
quare et bachi: et sequenciū / minute subiunguntꝛ orationes)
Bachus Non minuta res maxime deorum ad tuam aspectuz
me accedere cogit iam atqꝫ impellit. sed intollerabile ipsuz q̄d
a mortalibus damnū suscipio. ac imprimis vnū id in quo sin
gularis honor abs te mihi datus / fore censetur / misere depres
sum est: et in nihilum pene redactum. vereor si nunc hac in re
taciturnitate vterer / ne vt negligentem me corriperes! qui pe
culare munus paruifacerem Tu me summe iupiter montibus
preesse voluisti: ac illis quidē ipsis precipue quibus nouellan=
di vis est: aptiorqꝫ natura ꝓ vineis ingenerata Ceterum mor=
tales hoc euo / non modo vineta non colere: sed ne mōtes qui
dem in suo ꝑmittere solent vigore. fodiunt ꝑturbant annihi=
lant quisqꝫ ꝓ vi sua durissimas rupes. querūt metalla: venasqꝫ
metallorum inuestigant. ac omnibus pene in montibus que

rendo foueas perficiunt. verū nihil de his preter verissima dicturus: ac etiam qm̄ perditis rebus: negociisq3 hominum stulticia / insudare ꝯsueuit. fodiunt specus O iupiter atq3 in his locis vbi montes meo numini tueri putabam. quem cultum abiciunt me offendunt. et que de bachi veneratione antiquitus instituta suis pretereunt inanitatibus. an maius possem vnqm̄ sentire incomodum aut honori meo detrimentum quā cum vites extirpantur traduntur q3 igni: et locus qui mihi sacer reputatus specubus postea conturbatus metallifodinis occupatur. nec fidem mortalibus adhibeas / siquaz necessitatis causam predicet. dēpta cupiditate / qua fere omnes plurimū rapti / nec eos necessitas vlla: nec profectus ad fodēdū incitat. parui refert: ac nihil / mortalium genus vel auro: vel argento habundare aut ipso velut nō necessario carere Itaq3 inhibeas supreme iupiter / distrahere moncium cacumina. vineas lacerare: fac enim precor finem aliquando ponant stulticie. ac numinum honorem integrum: inuiolatūq3 conseruare cogitent)

Oracio penatum

On putamus iniquum O iupiter / eius qui nos colit: atq3 obseruat defensionem subire. et qui sacra nos in edibus suis ara constituta veneratur. quoꝝ etiam tutelam nobis propriaz voluisti velut nostri officium numinis / quo mortalibus cogniti diuinitatē ostēderemus. ac nos vehementer ad hoc turba mouet deorum! que quasi odio inducta singulari in capita mortalium coniurata. ne igitur innocens a mercurio pretense: bachoq3 accusatus succumbat / precor hanc mihi des veniam vt pro hoc reo / id genus dicendi assumam / quo mercurius pauloante vsus ita forsitan persuaserit / vt splendida eius oratio huius innocentie ꝑferatur. ad quam refutandā acriore opus est ingenio! qm̄ mortalium condicio firmata est. etiamsi satis videretur defensio eius efficax dum ab aliquo accusatus mediocri eloquentia vereor ne parum sit aduersus eos / qui nigrum dicendi ratione

in candidum vertere possunt. et splendidissimum quodqꝫ rur-
sus horridum efficiunt. veruntamen mercurij ipsius obmit-
tam orationez bacho responsurus / qui in hociuditio iupiter
pro rectis iniqua pro veris ficta falsaqꝫ haud veretur affirmare
versatur in montibus hominum labor querendorum metallo-
rum gratia. sed in vastis: ac molibus istis vbi solum nihil fer-
tilitatis continet: nullos profert fructus. Ceterum in apricis
sunt vinee inqꝫ his locis in quibus plerumqꝫ solis aspectus ad
est: suaqꝫ et virtute: ꝛ calore ab imbribus gelidis: nociuisqꝫ pre
seruat quam vero habeat mortalium genus querendi causam:
atqꝫ etiam vt non solum decentia impulsus fodiat sed necessi-
tate quoqꝫ coactus explicabo. bachumqꝫ sinistre inductum nō
minus dicturi sumus. perspicuū est. atqꝫ in promptu / multis
esse hominem ꝑiculis subiectum. modo hostiles insidias perti
mescentem modo incendium in quo subito interdum omnes
res familiares non minuuntur tantū: verūetiam corruūt: ac
omīno igne consumunt᷑ quidnam comodius dum magna ho
stium manus nos impugnat / q̄m habere / vel aurū quod faci
le recōdi abdiqꝫ potest: vel argentū / vt siquādo nos timor ali
quis cogit in terre latibulis occultemus. quid etiam salubrius
mortalium ꝓuisioni / q̄m forte habundare his que ad vsum ei
us: cultumqꝫ spectant. ne in opinata caritas annone: aliarū-
qꝫ rerum penuria dammū afferret intollerabile Num id summe
iupiter mortalibus precepisti sollicitudinē ipsi. anxiumqꝫ ani
mū prese agant. et vite cursum nullo vnq̄m vel vicio torpesce-
re sinūt: vel delicto ꝯ diuersis pocius: ac varijs adherescant la-
boribus / ad quos vt equi ad cursum: fere ad seuiciā geniti sūt
verum obscurum non est cuiusqꝫ ꝑspicacissimi animū ad id ra
pi: atqꝫ incitari que arbitratur ꝛ preciosiora: et e quibus ipse
ꝓfectuz consequat᷑ maiorē. sed fere cuncta in latēbus metallo
rum venis excipiunt᷑ parant᷑ thesauri! qui paruo loco recōditi
ab hostibus non auferunt᷑ aut in testudine reclusi edax ignis
suo impetu absumere non potest atqꝫ illud imprimis reor cōme
morabile / dum frumētoꝝ caritas merorē affert / vt sit aliquid

cuius vigore ex longinquis terris huiuſce in ea regiōe defectus
valeat ſupplere ſed quid conducibilius oro ? quid frugalius ad
res humanas conſeruandas : implendoſq; defectus q̄ȝ pecunia
ex ere atq; eo confecta / que in montibus inquiruntur . effodiē
doq; ſummo labore : ſummaq; deniq; ſolercia inueſtigat̄ . Cur
bache obſecro hec impugnas ? Cur iniqua reris ? ſine quibus
neq; vineta in tua vt inquis tutela poſita coluntur ! quando=
quidem ligonibus premolliri neceſſe eſt ex ferro cōfectis ! quod
ex montibus tractum tandemq; ad eiuſcemodi vſuȝ redactum
at miranduȝ cenſeo / ſine quouis te pudore predicantem vine
as quas protegis a mortalibus relictas ! propter ſupſtitioſuȝ in
montibus laborem . que ille ſunt oro : aut quibus in locis relic=
te vinee . non certes exemplo aliquo ? non fers in lucem vt cog=
nitis rebus / aut rationes tue approbarent̄ : aut ſuum homīeȝ
emendarent errorē . lacerant̄ varijs modis vinearū montes . cū
apertū ſit vel raro vnū : atq; eundē montē vel nūq̄m̄ ꝛ metallis
aptum et vineis . duc ad ꝓbationē vt plane id poſſit agnoſci /
montē niueum . quenā etas ? qđ ſeculū recordat̄ aut eum ip̄m
montē : aut aliū quencūq; metallis habundātē vineis fuiſſe di
catum nullū vnq̄m̄ in eo frumentū : nullum vinū creuerit . hiſ=
pida in ipſum hyems habet imperium . raro illic eſtas raro eti=
am ager aut ſiligine ſatus : aut tritico inuenit̄ locus eſt obſcu=
rus immanibus ſaxis : rupibuſq; refertus latebris iam demp=
tis : ac ferarum paſcuis / nihil videres quippiā preſe ferens vti
litatis . in caſſum fluit omnis labor iſtic habitus ! niſi forte ꝓ
metallis inceptus vides enim optime regum non iniuſtuȝ eſ=
ſe laborem hūc . ſed mortales ad ipſum diuinis deſtinatos hu=
maniſq; legibꝰ . ac tuis deniq; p̄ceptis īductos / ſacer vt poſſit
cultꝰ adornari . delubraq; et tēpla et ſanctiſſimas aras hō ipſe
cōptas reddere adeo / vt queq; deuotiſſimū ad relgionē cōcitet
nō deformatas . ad contemptū iube O iupiter bachū ceteroſq;
ab inani deſiſtere querela iube inq̄ȝ vt effigies tua / deorūq; om
niuȝ ſplēdiſſimo poſſit vel auro vel argēto gēmiſq; p̄cioſis orna
ri vt plane ſentias / quo ſtudio mortales in te / tuum numen

veneratur. atqꝫ etiā qua fraude: quibus fallacijs: quo dolo bachus in hominem incensus aliquando intuere. iube postremo ab his omnino quiescat / mortalesqꝫ in suo labore / quo toci⁹ terrarum orbis decor suum retinet vigorem / nō sit / aut impedimento iam aut obstaculo. et tua se tutū protectione. securūqꝫ semper nouerit.

Cereris Oratio

Xistimabam quenqꝫ ex mortalibus / ad id O iupiter procreatum / vt beneficia a diuinis numinibus accepta sancta putaret: et ad sui vsum data cognosceret eorumqꝫ recordaretur. neqꝫ vnqm̄ ex memoria ipsorum exciderent. sed ingratus est. immemor omnis officij. quo scelere ignoro an sit aliud / vel deterius: vel qđ ad deorum conteptum propius accedat Non contentus sua proteruitate. loquaces secū penates adducit / qui cū ab alijs dis spreti mortalium habitant edes. ac ne pluribus agam quos tu colere precepisti / eosdē mortaliū temeritas quibusuis ignominijs afficit. tandem vero nec tua mandata suscipiunt: sed rebus inanibus circumamicti nullius dei honorem charitate persequūtur. ac illud flagicium immane / cum a me quottidianum alimentum suscipiunt. mea fruuntur liberalitate: et mirifico illo munere quo nec frugalius aliud: nec plus mortalibus cōducēs puta frumentum / ipsi vero eo non solum abutuntur loca mōtuosa foraminibus ipsi disturbāt. Tu noscis iupiter in nostra fore protectione agriculturaꝫ / ac meo beneficio semina primū sparsa in terram / tum segetibus amenitate magna crescentib⁹ suo tempore docuisse messem celebrare: et acuta falce prescinde recollectis demum in horreo manipulis tritare. nouissime aūt in panem conuertere. equidē rata plurimum me in homines bene meritam. sed mortales iam petulantia haud parum affecti. agros ipsi quos scindere quondam aratro consueuere deserunt. perficiunt montifodinas in quibus non aurum solum querunt: atqꝫ argentum: sed rem quandā pallidā pondere gra

nem quā vel stānum: vel plumbū appellant. metalla āmirant̄
tantoqꝫ ipsi studio persequūtur atqꝫ amore / vt nullis possem
vel lōgissimis explicare sermonibus Negligunt sacrum donuꝫ
quo vita eorum salua est negligunt dicatos mihi agros fodien
do lacerant et in nihilū reducunt dant operam inanibus / que
a periculis eos non modo non liberant: sed cunctis quoqꝫ an=
xietatibus subiciunt. si deberem summe iupiter ea fere depro=
mere que in contemptū pergūt deorū dies ille minīe sufficeret.
ne futurus quidem sufficere posset. amplectar breuitatē sūma
tim dicendo. atqꝫ illa que vel mihi in ꝑniciem vel dis ceteris ex
cogitat. loquar de eius arrogātia: deqꝫ suꝑfluo conatu. ac eti
am de eo munere quod homīes in aureo seculo vehemētiori de=
siderio expetebāt: mō in luteo a nullo tractū metallo spernunt
atqꝫ abiciunt. quippe mortales cum glandibus vescerent̄ / de=
os omnes supra quā cogitari posset honorabāt. non erant tuꝫ
ceca rapti cupiditate postq̄m a nobis in agros ꝓducti / nihil re
bant̄ ipsi diuinius: nihil magnificētius: nihil deniqꝫ dignius
ipsis q̄m suscepto beneficio nos colere: ⁊ fere oībus preferre nu=
minibus. iam spernimur: et quauis ignomīa afficimur. tum
nobis templa dedicabant mō ipsi pene oēs negligūt. an ma
ius ego possem conuicium perpeti: q̄ꝫ contaminari metal=
lorum foueis quo honor meus et singulare munus a te iupiter
mihi tributum continet̄ illo amoto / nihil est quo me efferam:
nihil quo diuinitatem ostendam quod cum non a me tantum
sit in questionē ductū: verumetiā ab omnib⁹ hic stantibus fa=
cile possis optime maxime iupiter sentire que proteruitas: que
petulantia: suꝑstitio pompa inanitas in mortales habꝫ impe=
rium Certe confidentiā ipsius: atqꝫ audatiā. siquidē ipē tur
bam hanc celtibus ac malleis offendere solet. sed ea in terroreꝫ
nobis instrumēta vt vides aperte. quasi id quod flagitium per
petrare: ac pluribus improperare consueuit apud sanctissimū
tuuꝫ iudiciū debeat efferri graue est hec oculis me intueri / qui=
bus deprimor et a dignitate dudum mihi adhibita detrudor
animaduerte O iudex que eius temeritas: et penatum insolen

cia Intuere acrius eos oro atq plurimum precor / qua leticia
deos fere omnes in quibus mendatium non est. decipere putat
et penatum calliditate superare Num vereris pestifer homo in
cõspectu supremi iudicis tantam pre te ferre audatiam. num
reformidas strennuã sentenciam. num postremo peccatum tu
um apertum vides et quas pro illo penas daturus perhorestis?
an induratum usq adeo sit cor tuum / quodq facinus tibi li-
cere presumas. sed nullam inde iupiter suscipit comoditatẽ. et
enim mortales cibo viuunt et potu. quibus corpus vegecius
efficiunt: et ad quodq durissimum negocium apcius. primũ
a me porrigitur: alterum vero a bacho. indigestibile autem est
et aurum et argentum neq vnq̄m in sanguinẽ hominis potest
vel carnem conuerti non pellit famen: non sitim vulnera nõ sa
nat: nullam prestat febris medicinam. Nec debilitatos artus
vegetiores reddit. nihil in metallis est preterq̄ splẽdor quem
super omnes deos amore afficiunt siquem inde hauris fructum
in apertũ pfer vt summ⁹ hic maxim⁹ iupiter intelligat. quid si
les? quid hec quasi obaudis! que omnia ad pietatem proxime
accedunt. quod si te adhortor ea declines propter que contio-
nem hanc infensam reddis / nũquid abs te mõ impetrare debeo
id quod spõte vetustissimi hoies pgenitores tui fecerũt. sed ni
hil est quod te moneo. plus habes aures obduratas q̄ comites
vlixis dum a sirenibus cantu infestarent̄. elatus anim⁹ qui ple
rumq in te habz imperiũ nõ sinit aspirare vt dijs imortalibus
obtempares. obnubilat oculos tuos rationemq ꝛ virilem ani
mum effeminat trudit in terre squalores ꝛ noxiũ te cogit vapo
rem subire. hec est vtilitas ille fructus quẽ tantope extollis. vt
scilicet cum imbiberis vapores / quibusuis et morbis subiect⁹
et egrotationibus. sed cum nullũ possit dari remediũ: nulla O
iupiter psuasio psit / vt amentiã hãc mortales deponãt. non
desis oro acerbissimo tuo iuditio! quo soles noxios sũmis sup
plicijs afficere. et immatura nece a viuentium delere consortio
constringe obsecro effrenatam audatiam compesce vastos mo
res. iniuriam prohibe animaduerte penatum fraudem interpo

ne manum iusticie tue / vt finis aliquando habeatur morta-
liuz proteruitatis. impera agros colere quibus humana vita
sustentatur. ac tuo mandato fiat / labor ille in montibus que
rendi metalli gratia plerũqꝫ in vberem glebam conuertatur. vt
quemadmodum pia antiquitas diuinum donum sancto pro-
posito complectabatur semina in cultam spargendo terram ac
tandem in messe frumenta colligendo sic quoqꝫ futurũ / vt que
in salutem pergant homines cognoscere valeant / et tuo equis-
simo iudicio supflua queqꝫ atqꝫ inania deponant. ac montes
illos velud pernitiem deorũ / fodere in posterum nõ attemtent

Penatum oratio

Vereamur plurimum superne iudex / ne longa illa. Cereris oratio inductꝰ / animꝰ tuꝰ: ac ꝓpe ꝑsuasꝰ sit / vt cum maxime verum dicturi veniemus / ꝛ in hominis defensione iustissimas omnium: efficacissimasqꝫ rationes posuerimus vel fictas existimes: vel dolo forte vt iamdudum ceres proclamabat excogitatas. verum id vnum siquando sentiremus et homo ipse et nos tempore cederemus. strepitum fori relinquentes. sed cum immensa tua prudentia non possit eorum mandatorũ obliuisci / que mortalium generi sancte custodiẽdum dedisti confugit ad te: petit protectionem tuam / ne cum diligentissime ad implendam voluntatem tuam conaretur indignationem incurreret. Cerne creatum hoĩez laboribus fatigatũ / odio multorũ tribulatum atqꝫ vexatum. ꝑcipe iam auribus quibus modis a dijs quibusdaz infestaẽ: misereqꝫ accusaẽ / vt eoꝝ libidini pocius q̄m sanctissimo mandato tuo insistet. tibi est in ꝑiudiciũ sanctissime rex. non solum hominem accusant: ꝫ ipm a cultu tuo auertere intendunt. Cerne o iupiter flagiciosum institutum eorũ. fraudulẽtã impetitionem callidas ratiões / quibus lactare quodã modo atqꝫ decipere hominem in tuis ambulantem preceptis laborant. verumenimuero cum ad laborandum genitus sit homo atqꝫ hunc globum terrarum tuendum / necessitate cogitur varijs insistere tractatiõibꝰ. sulcos arare: maria nauigare:

studere mercature vrbes / atqꝫ in his remp. instituere. conde-
re leges. varijs deniqꝫ manuū operibus insudare. id enim ceres
vituperat et intollerabile putat. exclamat impudica voce / ac
more feminarum / verbis te mulcere existimat. quibus de reb⁹
si vt oportet postulare prosequi deberem. longa nimium esset
oratio mea. efficiam / in hoc forensi disceptione vt non splen-
dor sermonis mei: sed veritas vincere videatur producaz te in
testem sanctissime regum: dabo iuditio tuo verum loquar nec-
ne. et aduerse partis paucis confutabo argumenta sua / vt lu-
ce clarius patebit a mercurio ipso bacho atqꝫ cerere veritatez es-
se: atqꝫ adeo plurimum offensam Cognosce primū O iupiter
q̄ in orbe terrarū: et globo illo quem homini subiecisti primuz
sit! et quo tua in eo volūtas impleatur certe decor est atqꝫ inter
mortales familiaritas vt demuz vrbes condentur. et diuine in-
stituerētur ⁊ humane leges potest ne fieri iupiter comode illud
et perfici vnūquodqꝫ vt decorem prese agat atqꝫ ornatū. potest
ne tanta hominum esse cōmunicatio quo alterius alter presi-
dio vteretur? si nulluz es: nullaqꝫ haberetur pecunia? quo pac-
to vomeres fierent quo etiā putatorie: messorieqꝫ falces. qua
possent arte fieri naues quibus altum mare sulcatur dūmodo
oīa q̄ excipiūt e terra viscerib⁹ obmitterent. qua solercia deoꝝ
templa conderent. si apud mortales nullum ferrum stāmūqꝫ ⁊
alia metalla haberentur at q̄ etiam silentio pretereundū nō est
grauissimi interdum morbi curari non possent si mortaliuz ge-
nus cuiusuis foret expers metalli Nec posset comoda inter ho-
minē fieri mutuatio! ea presertim que in longinquis fit disiun-
ctissimisqꝫ terris. nisi ex preciosissimo metallo pecunia interue-
niat que vbiqꝫ gentium / et grata est: et accepta Itaqꝫ solertez
facit mortalium conditionem excitat tepentem animum soli-
citudinem incutit: premiū proponit! quo semoto omnis auf-
fertur humana solertia. premia si tollas quis virtutibus stude-
bit. que autem vehementius premia alliciunt q̄m ea pecunia
ex nobilissimo ere perfecta qua omīa compari possunt que hu-
manum genus deficiunt. porro iam in mentē mihi venit a sū-

mis quibusdam philozophis deprompt(um) pauperem non fa
cile in philosophum posse euadere. quis vero pauper ea ratio=
ne putatus ⁝ is certe qui pecunia inops / rebusqꝫ caret familiari
bus huic nullibi preceptor. nullibi gymnasium vilis reputatur
ac etiam ad nihil admittitur āmiratione̅ prese ferens q̄mobrez
haud difficile cognitu est vanas fuisse cereris ꝑsuasiones: qui=
bus nullā vtilitate̅: nullū comodū: nullū fructum metallis in
esse affirmauit. quid leprā curat grauissimū hominis morbuz
nisi aurū. quid aliud quasqꝫ sanat egrotationes: qđ vniuersa
lis medicine nome̅ vsurpat / preterqꝫ aurū potabile factū. ſꝫ cū
illa pateant latissime finem orationi iam imponā Tu iupiter
cui omnia sunt et aperta: et cognita inutiles cereris cauilla=
ciones abitias / quibus tibi aures implere: falsūqꝫ ꝑsuadere co=
natur: cōserua mortaliū genus conserua inqꝫ vt preceptis tuis
et obtemperare possit: orbe̅qꝫ terraruz suis laboribus tueri. id
aute̅ eo modo maxime fit dum cereri: et aliȷ̄s ip̄m infestātibus
ꝓhibueris / ne vllam inferant molestiā. ne importunitate sua
obstaculo et sint impedimento Tum certe tuam fatebitur gra
tiam. atqꝫ auctoritatem per tempora sempiterna.)
Quibus peroratis iupiter impauit quāqꝫ ꝑsonam suā in lucez
questione̅ ꝓducere. ac aliā ad singula respōdere vt breuitas ob
seruaret̄. nimis em̄ longe essent: ⁊ tediuz parerent huiusce ora
ciones quare altercationes nascunt̄ que dum ab omnibus audi
untur magnā prese agere amenitate̅ vident̄ Nūc animaduerte̅
dum quoniam singule pro vi sua parsone loquentur.)
Mercurius. quis enim vos o penates ad questionez illam: et
forensem accersiuit disceptationem aut qua confisi demū au=
dacia / dijs fere oīb⁹ resistere conemī ⁝ Penates qꝛ si ea que palā
sūt oībus in apertum ducamus neqꝫ O mercuri certior eris ne
qꝫ nos aliquid arbitramur dixisse. sed morem tibi gerere / offi=
ciosum est Idcirca mortalium causa scias nos aduolasse Non
autem vt falso ratus audatia sumus / pocius misericordia mo
ti. dijs vero resistere / minime putauimus. verū ne in sua qui
dem innocentia homo deprimeretur in presidium vocati nos=

trum prosecuti simus officium Mercurius Nun putetis mor
talibus dignum voluntati nostre condescendere: vt quod expe
timus / interdum possemus cum gratia obtinere videlicet ab
inani desistant: tumultuosoq conatu ! quo terram parentem
suam: ac horum fere numina offendūt. Pe. optimo maximo
ioui hominem complacitū iri: suumq imprimis subire impe
riuz nemo improbat Ceterū ea deserere ad que forsan a ioue de
stinatus vt quorundā libidini obtemperet esset reuera nephas
putare. quasobre; si optimi iudici: acerrioq omniū nō aduer
sari videbitur et tibi mercuri parere et alijs presto est Mercuri9
frustra niti: nec quicqm̄ intentissimo labore cōsequi vacui ca-
pitis est. Pe. qui em̄ indigna poposcerit frustra quidez ipse fa
tigat aera Mercurius probe mones. satius est quiescere / qm̄
modo cum loquacissimis omniū nimiū ac sine fructu conten
dere. Pe. si vera loquentes dicaces appellandi sunt: ⁊ nos quo
q dicaces sumus. sin loquacitatem quandam nominamus ca
uillationem / vter nostruz loquatior sit iupiter ipse diiudicet
qui nulla / aut calliditate potest: aut versucia falli Terra. etsi
lacrimarum vis omnem pene loquendi sustulit facultatem: ac
etiam pre nimio dolore vix queam nunc vel hec labia mouere.
vel tremulam liguam ad formandos sermones dirigere tamen
ea que manifesta sunt paululū explicare rei me indignitas hor
tatur. animaduerte O iupiter / laceratam esse vestem meā: cor
pus confossum: vulneribus affectuz. sic enim mortalis homo
summa me crudelitate persequitur. nisi tua me ab atrocibus
defensauerit / iniurijs propediem concidam necesse esse: atq
in officio meo desitiam Homo. quid respondeaz iupiter ne fa-
cile quidem habeo. ac me iam ficti fletus: vixq extorse lacrime
a terra aliquantulum impediunt. propterea q plurimū timeo
ne modo tuam equitatem moueant ad credendumq inducant
cum enim durum tibi sit o terra montes cauare Cur tantope-
re abscondis q hominum causa in terris natum. Cur abstra-
his illud quo et diuina oportuerit: et humana exornari. Cur
deniq atrum squalorez: tenebras palpabiles et antra valde im

mania cogis subire. quid em̄ p̄cor te impellit / vt austerā te no
bis et rebellem prebes? Ter. siquis esset tuus in me amor! quo
vtiq3 et teneris genitricem venerari: et propter suscepta benefi-
cia dilectōe ꝓsequi. maternus te meror aliquātuluz moueret
sed induratus es nate: sed obstinatus iam adeo / vt nullum te
potest pietatis munus ad humanitatem flectere: atq3 etiam
si te forsitan nihil mouere poterit / saltem id vnū ad mansuetu
dinem incitare ꝙ crescentes agrorum segetes / pullantes arbo-
res et quoduis florum genus in spe vides ad vtilitatem tuam
q̄ꝫ maxima. quenam potest maior esse cuiuspiam genitricis su
os in natos liberalitas. que maior clemētia q̄m ea data tibi a
me: atq3 elargita et que talis modo est aut res ad vsum tuum-
aut sustentationem spectans que non habunde a nobis est im
pertita. que cum ita sint / reuertere ad clementiam aliquam
reuertere inq̄m vt parentem valeas demum cognoscere non sis
tam inhumanus iam ac ferus: tam obstinatus / vt eius que
plerūq3 in gremio te fouet: omnia subministrat incomodum
eius expetere videare. et siquando in hunc cecideris errorez / co
gita vt surgas / eamq3 cōplectaris mutua dilectione / que ma
terni muneris erga te semper recordetur. tibi subuenit: quāq3
etiam penuriā cuiussuis rei ad te pertinentis pellit: teq3 vt pia
mater ꝓuidere solet. sic supremo: optimoq3 omniuz iudici pla
cebis q̄m vt diuine leges predicant: atq3 humane / quasi deum
quendaz demissum e celo debes honorare Homo. si parens es
vt ais O terra que causa est / vt tam illiberalem: tanq3 immi-
tem in liberos te ostendis. non miseret te mei dum supremi re
gis: atq3 eius qui hunc globum terrarum mihi colere tueriq3 p̄
cepit / mandata subeo in tot pericula sinis: totq3 augustias p
uenire Nāq3 vt alia obmittaz cerne man9 meas callis affectas
ꝓpter durū laborem: et prope inhumanū. ad quē me applicare
tuū in me odiuz cogit. ꝙ si tanta esset erga me dilectio tua quā
tam hic in strennuo iuditio! inq3 conspectu iouis optimi: et
maximi predicas / nō abderes in intimis latibolis et in medio
ferme terre / metallorꝫ venas. et q̄ꝫ āmō cogeres mortis vincula

Non parentis te cognosco affectam charitate / pocius nouer-
ce a qua ꝓfecto omnis amor est atq3 fauor in educãdos liberos
semotus. reminisceris segetum: florentiumq3 arborum / que v̄-
na bonitas potius suscitauit: qm̄ nobis minime nota libera-
litas tua Tibi patent omnia supreme iupiter tu animaduertes
qm̄ grauiter sim atq3 inique accusatus. ⁊ plane nunc intelligis
non in eo laboribus incumbere / quo aut terre que sua impor-
tunitate me increpat: aut ceteris sanctissimum tuum iudiciū
circūstantibus nocerem. sed vt exequar q̄ de me scriptum est a
sacerrimis viris / hominem esse ad assiduos genitū labores fac
preterea manus tua in procellis impeticionū tempestatibusq3
huius fori tutum me: ac securum esse iubeat Minerua lumen
ingenij: animiq3 thesaurum homines iam non soluz negligūt
sed quoq3 penitus nihil faciunt. puluere terreue dignitatis (
vt est in monte niueo) execati omnes. sicq3 factis erifodinis
apta / ne dicam nobilissima ingenia seducuntur. Sapientia
que ex ore prodijt altissimi primo genita ante omnem creaturā
nulla iam reuerentia persequitur. his quoq3 de causis (q̄ gra-
uissimum mihi erat) a mortalibus me ad superos fugere opor-
tuerit Tu qui hominibus O iupiter in terris nihil scientia tri-
buisti insignius prospitias. Homo. fateor equidem minerua
sapientiam vt alijs iouis donum esse nobilissimum. sed falsa
de nobis rapta in iram. et opinionē ducta. qm̄ inopes ad vir-
tutum fastigia / aut raro possunt. aut nunqm̄ scandere preci-
puū igitur est / q̄ ad eam ducit! quo se valeat deditissim⁹ quis-
q3 disciplinis sustentare demumq3 sapientie studium quod lit-
teris acquiritur attingere cum philozophorum dicat precipu-
us pauperem ditari facilius posse qm̄ philozophari. qm̄obrez
grauem hanc desine: pretensamq3 extendere questionem. Plu-
to quamuis regionem viuentium ascendere: intueriq3 lucem
ego insolens. magno tamen ꝑculsus timore facere cogebar Nā
in hunc modum mortales in intimis moncium cauernis fode-
re conantur vt apud inferos ictus sonant: et ceu tonitrua dāt
vocem suam. Itaq3 regnum meum haud tutus habito. oro

preterea O iupiter oro: atꝫ obtestor vim hāc ⁊ hominū impor
tunitatem prohibere velis Homo. si a te pluto in lucem data/
abdita forte essent: aut reconditis tenerent̄ rationibus/equi
dem extenderem filum orationis mee. sed ea cum a quouis fic
ta esse percipiūtur Nimirum abstraham locutionis vigorem
Tu intelligis potentissime regum qm̄ nemo vnqm̄ ex mortali
bus ad inferos descēdere cupiuit Nais. qm̄qm̄ virtutes aqua
rum fontibus imprimis deorum maxime dedisti! vt labore
fessi refrigerium ex ipsis susciperent: vt qui caballino ꝑluerunt
poeticam haurirent doctrinam. vtqꝫ etiam oculi apud eos re-
frigescerent nunc vero a mortalibus adeo turbati vt non mo-
do in prisco non sunt vigore: sed quod lugubre omnino nō ap
parent. id vero ex eo prouenit/ ꝙ mortalium insolentia queqꝫ
mōtium subfodere laborat. quem autem in his consulerem re
bus preter te O iupiter habeo neminem Hō ꝙ si quenqꝫ iaz in
geniosissimum summa forte capiat ammiratio/cui videbit̄
mirum Etenim omnes qui mōtes tractant/nihil tantopere
fugiunt: nihilqꝫ magis interquerendum metalla detestantur
qm̄ fontes aquarū quapropter vt breuiter responsurus veniam
de fontiū ꝑturbatione immerito accusor: ac pene sum innocēs
Charon Ego mortuorū animas ꝑ acheronta/cum ex hac mi
grāt mortaliū ꝯditiōe trāsueho ⁊ act⁹ hominū dū in hac versā
tur luce noui minime. qm̄qm̄ fere omne mortaliū genus maxi
mo ad me cum dolore descēdit. vt ⁊ mercuri⁹ ipse satis quodā
suo nouit officio Sꝫ flumen adeo diminui ex his ipsis monti
fodinis ac illo labore improbo quē mortaliū supflua quedā: at
qꝫ inanis cura ꝑficit/regno plutonis dabit pauperiez. munus
qꝫ meum hactenus vsurpatum a suo deficit vigore. ꝙ si cōspi-
carere O iupiter qm̄ diu rates cōstiterint/nulla pietas pre in
dignitate rei te ab ira modo abstineret. licꝫ ne obsecro quasi di
gito demonstrari: Ecce sunt fere sicce. deficitqꝫ acherons/ac
nequit nauiū mistrare cursum hec sunt iupiter sanctissime/q̄
apud te iudicem equissimum depromere statuebaz. Penates.
Si animaduertisses charon/quid responsi pauloante Nais

ipsa eandem ferme adducens querelaz obtinuisset / procul du
bio questionem hanc minus profuturam silentio preterijsses
at vero litigantium mos. eo in vno maxime consistit / non re
ipsa: verborum pocius consuetudine putant persuadere Nos
te qui es accutissime rationis intestem pducimus nihil fore in
montium foueis plus scaturiēte aqua impedimento. vt sepe
ab optato magno cum incomodo mortales cogit discedere quē
reris q̄so charō qui hec atqꝫ his similia nō apte videat abs te fi
cta: prsus excogitata. vt vero lucidi⁹ iupiter videas stollones
que magnis constant laboribus / nulla fiunt alia de re q̄꜄ prop=
ter arcendas aquas ne ipse quidez fossores a suis conatibus ab=
ire compellant Fauni. quantū decors siluis nemoribusqꝫ sanc
tissime iudex dedisti / id profecto vnum ex eo potest vel maxi=
sciri ꝙ omniuz genera amenitatū in his quidē ipis collocasti. ac
illam imprimis arborem tibi dedicatā / que ꝛ clandifera est: et
quercus nomīata. verū sine discrimine a mortalibus iam plan
te extirpantur. fragrancium florum: herbarumqꝫ vis nonmo
do negligitur: verūetiā deletur: et locus ipse in quo germina=
uerint velut deforme quoddā relinquit̄. Est quoddaz hoīm
genus cui nomē a carbonibus datū. equidem illud facile dictu
non est quantū damnū sacris nemoribus. musisqꝫ infert. cete=
ris etiā vtriusqꝫ sexus numibus has siluas habitantibus detrū
cant abietes: quercus vagos platanos igne consumūt: atqꝫ in
carbones conuertūt / vt metallorū decoctores / suam cupidita=
tem valeant explere. vnde id primū sibi ortū plerunqꝫ vsurpat
senties reuera dū pnitiosuz in argentifodinis mortaliū conatū
pspicies. hec pestis in toto sensim terrarꝫ orbe serpit. et modes=
tissimum ipsa queqꝫ inquinat detestabili scelere Tu qui celoruz
voluis cardines: omniqꝫ mandas creature: et gigantes fulmīe
strauisti / fac eos coherceas / quorū studiū teterrimū est / teqꝫ ꝛ
nos qui tuo subiecti sum⁹ impio offendūt) homo. pducta est
ad auditū tuū grauis ad modū q̄rela accusatiqꝫ sunt carbonarij
mansueti homines: atqꝫ modesti. et sine quorꝫ opa O iupiter
nl̄la res publica hominūqꝫ ꝯiūctio stare pōt: ac plane vim suā
obtinere. ꝙ si carbonarij suo priuarent afficio nulla vrbs con=

deretur nullū phanū. tecta hominū: atq̧ edes nusq̄m edificarē
tur mortaliū familiaritas periret. et in nemoribus bruta velut v
saremur. sed cum terre ambitum nobis colere precepisti/ haud
dubie cognosces iustissimum fore laborem nostrum.)
Cum terra mirū immodū cōquesta et illi qui forte in auxilium
eius venerūt. et rursus homo: penatesq̧ ꝓ vi sua resistebāt iu-
piter ipse plurimū ammirat⁹. ac ne in partē aliquā inclinari vi-
deret. causas lrīs mandat: mittitq̧ fortune/ et mādat vt ius
tā dignāq̧ ferat sententiā que epl'a in hūc modū descripta est.)

Epistola Jouis ad fortunaz data

Jupiter potēs imperio: diues sapiētia: celoꝝ culmīa
habitās fortune mortaliū regine S. p. d. Cōquerūt
in auditu nostro terra bach⁹ ceres nais pallas pluton
charon atq̧ fauni de mortaliū pernitioso quodā: et inani labore
quo plurimū indigna quadā: ac pene intollerabili molestia af-
ficiunt. Naz primū auditis eoꝝ q̄relis ꝓpe assentiebamur hoīez
q̧ ipsuz q̄si cēsebam⁹ iniuste conatū si forte dūtaxat pompe grā d
mōstraret. post ubi alterā audiuim⁹ ptez/ mirificā certe: et in
credibilē pene mortal' hō in suā defensionē orationē ꝓduxit nō
potuim⁹ facile/ hoīez aut damnare ꝓpter grandez facūdissimi
Mercurij accusatiōz: aut saluare/ ob disertissiōꝝ penatū excu
sationē Jdcirco negociū hoc qd̄ tale est ad te mittim⁹ Naz oīs
dissētio ex mōtifodinis quib⁹ mortales vehemētissime incūbūt
orta ē. ꝓpterea terra sese vulneratā ꝯquesta. vinee bachi dimi-
nuunt perturbant Cereri in agris frumēta Naydi fōtes charoni
acherōs palladi sapiētia: faunis v̄o silue anihilant. at plutō
suuz haud secure regnū habitat Ceterū vt orbē terrarum colat
mortalis: ac nr̄is obediat p̄ceptis se illa iā asserit facere Tu que
falli mēdatio nō possis/ forēsez hāc disceptatiōz assume. dig-
namq̧ et dis sententiā: ꝛ hominibus ad nos mittere cura. in
quibus tuum erga nos officium cognoscemus. vale.)

Perlectis lrīs a fortūa sn̄iaz ad iouē sub hoc verboꝝ tenore mittē festiat

Otentie datori: deorumq; imperatori ioui celorum
fastigia habitanti / fortuna mortalium regina Sa=
lutem plurimam dicit legi precepta tua regū ditissi
me omnium: atq; optime ac etiam quod litteris mandasti cu=
pide sum impletura. scribis de mortalium labore nihilo miror
talem enim habent nature condicionem / si vesperi se exting=
uendos sciret / mane tamen elatum in ipsis videres animū sed
eloquentiam ex me suscipiunt / cum magna vtuntur in ea au=
datia. sed vt breuitatem obseruam huiusmodi summe sentē=
tiam. homines debere montes transfodere: metallifodinas
perficere: agros colere studere mercature terrāq; offendere. sci=
entiam abicere: plutonem inquietare. ac demum in riuulis a=
quarum venas metalli inquirere corpus vero eius a terra con=
glutiri: p vapores suffocari. vino inebriari: fame subici et qđ
optimum sit ignorare multa preterea alia pericula hominibus
esse propria. vale.)

Epistola hec ad iouem missa: lectaq; et dijs et hominibus iu
tissimam esse sententiam iupiter affirmauit Quibus visis he
remita viam attingens: montemq; ascendit mox vidit cellam
suam in eā est reuersus.)

Et est finis

